

คุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหารที่สอดคล้องกับการปกครองในองค์กรภาครัฐ

Morality and ethics for administrators in accordance with organization governance

Received: June 29, 2018

Revised: January 21, 2019

Accepted: January 23, 2019

อัญชลี มีบุญ (Unchalee Meebun)*

บทคัดย่อ

ผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรเนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การดำเนินงานแนวทางการปฏิบัติ และเป็นตัวอำนวยการให้กับผู้อื่นที่อยู่ภายในองค์กร หากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีจิตใต้สำนึก ในการกำหนดนโยบาย และยึดแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมอีกทั้งรู้จักการบริหารงาน ที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณธรรม ย่อมส่งผลมายังองค์กร และสังคมโดยรวม ชุมชน หน่วยงาน องค์กร ระดับต่างๆ หรือแม้แต่ประเทศชาติ จำเป็นต้องมี “ผู้นำ” (Leader) ที่จะเป็นผู้ที่กำหนดทิศทาง การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย (Objective and Goal) ของหน่วยงาน หรือองค์กรของตน ผู้นำมีอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับสังคมหรือหน่วยงานขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ตามขนาดของหน่วยงาน หรือองค์กรของตน ผู้นำมีอยู่ในทุกระดับตั้งแต่ระดับสังคม หรือหน่วยงานขนาดเล็กจนถึงองค์กรขนาดใหญ่หรือหน่วยงานระดับชาติ “ภาวะผู้นำ” (Leadership) ถือเป็นปัจจัย ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และมีส่วนต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลว หากองค์กรใด มีผู้นำ (Leader) หรือผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ฯลฯ องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ก็จะสามารถแข่งขันกับผู้อื่น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้เป็นอย่างดี โดยผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ควรจะมีทักษะที่จำเป็นดังนี้ 1. ต้องเข้าใจในความต่างของคนและศรัทธาในคุณค่าความแตกต่างของแต่ละคน (Personal Values Trust) 2. ต้องฟังเก่งและฟังด้วยหัวใจ (Deep Listening) 3. ต้องฝึกฝนคนเป็นและโค้ชคนได้ (Coaching) 4. ต้องมีทักษะของการอำนวยความสะดวกเรียนรู้ (Facilitation) 5. ต้องมีทักษะการเล่าเรื่องเก่ง (Storytelling)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารที่สอดคล้องกับการปกครองในองค์กรภาครัฐ ซึ่งเป็นบรรทัดฐานในการนำไปใช้ในการบริหารองค์กรในยุคเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารโดยเนื้อหาของบทความประกอบด้วย ความหมายคุณธรรม จริยธรรม การปกครอง คุณลักษณะของผู้นำที่จะบริหารองค์กรให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำสำคัญ : คุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหาร องค์กรภาครัฐ

* อาจารย์ ดร. ประจำสาขาบริหารทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
Lecturer Dr., School of Public Administration, Burapha University (Sa Keao Campus) unchalee@buu.ac.th,
087-146-7149.

Abstract

The manager is the person who is the most important to the company as the manager is the person who set the plan and acts as a leader for an employees in the company to follow. If the managers have some sub-conscious mind by creating the policy and the manager who has morality will bring the benefit to the company and the society. The leader will lead the way and set the objective and goal for the company. There are many level and different type of leader in the society. Moreover, leader ship acts as the most important fact as we will be success or we will fail. So if the company has a good leader or the good managers with good morality, knowledge and experience that company can compete with the other company and will eventually reach the goal that the company set because they have more benefit than the other company. So from what we said here our objective is to show how morality is important for the managers who work for the government. So it the norm how they should manage in the organization. The content of this article consist of morality, ethics, governance and qualities to how they should manage the organization effectively.

Executives at the present day. Should have the Necessary Skills :

- 1). Personal Values Trust
- 2). Deep Listening
- 3). Coaching
- 4). Facilitation
- 5). Storytelling

Keywords: *Morality and ethics, Administrators, Organization governance*

บทนำ

ผู้บริหาร นับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน แนวการปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่นที่อยู่ภายในองค์กรหากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในการวางนโยบายและยึดแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม อีกทั้งรู้จักการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณธรรม ย่อมส่งผลมายังองค์กรและสังคมโดยรวม ชุมชน หน่วยงาน องค์กรระดับต่างๆ หรือแม้แต่ประเทศชาติ จำเป็นต้องมี “ผู้นำ(Leader)” ที่จะเป็นผู้ที่กำหนดทิศทาง การดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย(Objective and Goal) ของหน่วยงานหรือองค์กรของตน ผู้นำมีอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่สังคม หรือหน่วยงานขนาดเล็กไปจนถึงองค์กรขนาดใหญ่หรือหน่วยงานระดับชาติ “ภาวะผู้นำ (Leadership) ” ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและมีส่วนต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว หากองค์กรใดมีผู้นำ (Leader) หรือผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ฯลฯ องค์กร หรือหน่วยงานนั้น ก็จะสามารถแข่งขันกับผู้อื่น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี ใน

สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในการที่จะดำรงอยู่ในโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความอยู่รอดของประเทศชาตินั้นต้องอาศัยองค์ประกอบที่หลากหลาย และไม่สามารถที่จะแบ่งมอบหรือระบุให้ใครคนใดคนหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบที่ผ่านมามีเหตุการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นและทำให้คนไทยได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ และเกิดความตระหนักแล้วว่า “ภาวะผู้นำ (Leadership) คุณธรรมและจริยธรรม (Virtue and Ethics)” มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากเพียงใดต่อการบริหารและการพัฒนาชาติบ้านเมือง “วิกฤตผู้นำ” และ “วิกฤตคุณธรรมและจริยธรรม” ก่อให้เกิด “วิกฤตศรัทธา” ที่มีต่อผู้นำกลุ่มต่างๆ และผู้นำของชาติและส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและเหตุการณ์รุนแรงต่างๆ มากมาย ขยายผลลุกลามไปเป็นวงกว้าง และนำไปสู่ความแตกแยกในสังคมอย่างรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เงื่อนไขความขัดแย้งไม่ลงรอยของคนในชาติกลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้การขับเคลื่อนทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมเกิดภาวะชะงักงันไม่มีทางออกและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม

จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องพิจารณาและศึกษาทำความเข้าใจอย่างจริงจังเพื่อให้เห็นว่า ภาวะผู้นำ คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร ควรเป็นเช่นไร จึงจะนำมาซึ่งความยอมรับนับถือ เลื่อมใส ศรัทธาและให้ความร่วมมือของคนในหน่วยงาน องค์กร ประเทศชาติ เพื่อความสงบสุข เจริญรุ่งเรือง ในสังคมและประเทศชาติสืบไป (สมบัติ ทิฆัมภ์ 2547 : 3)

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารที่สอดคล้องกับการปกครองในองค์กรภาครัฐ ซึ่งเป็นบรรทัดฐาน ในการนำไปใช้ในการบริหารองค์การในยุคของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร โดยเนื้อหาของรายงานจะประกอบด้วย ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะของผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ที่บริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จ

ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม

คำว่า “คุณธรรม” นั้น มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันไปตามแนวคิดของปรัชญาเมธีตะวันตกก่อนคริสตศตวรรษสมัยกรีกโบราณ และความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542 หน้า 253 ซึ่งความหมาย คำว่า คุณธรรม ตามแนวคิดของ เพลโต นักปรัชญาตะวันตก ได้กล่าวว่า คุณธรรม ได้แก่ การกระทำที่ยุติธรรม ซื่อสัตย์ และความพอประมาณ ไม่ใช่การใช้อำนาจเพื่อให้บรรลุถึงสิ่งที่ดีต่างๆ และเชื่อว่า คุณธรรมสำคัญที่ควรปลูกฝัง ได้แก่ ปัญญา ความกล้าหาญ ความพอประมาณ และความยุติธรรม (ทินพันธุ์ นาคะตะ 2542 : 64-69)

นักปรัชญาชาวตะวันตก แอริสโตเติล ให้แนวคิด ในเรื่องของ คุณธรรม ว่า เป้าหมายสูงสุดของคนเรา คือ การแสวงหาความสุข ซึ่งอยู่ที่ความพอใจของแต่ละคนนั้น คือ การมีชีวิตที่ดี มีสิ่งดีๆ ได้แก่ ประการแรกสิ่งดีภายนอก ประกอบด้วย การมีความพร้อมทางด้านวัตถุ หรือการมีสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ เช่น อำนาจ ความมั่งคั่ง ฐานะทางสังคม ประการที่สอง สิ่งที่ดีทางกาย ได้แก่ การมีสุขภาพดี ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง และประการที่สาม สิ่งดีทางจิตใจ ได้แก่ การมีจิตใจที่ดี ประกอบด้วย การมีความกล้าหาญ สติปัญญา ความรู้จักประมาณ และความยุติธรรม ชีวิตที่ดี คือชีวิตในอุดมคติและชีวิตที่ดีที่สุด ได้แก่การมีความสุขอันเกิดจาก ประการแรก การถือสายกลางระหว่างการเมืองอะไรมากเกินไป กับการขาดอะไรมากเกินไป ประการที่สอง การหลุดพ้นจากความจำเป็น

ที่ต้องแสวงหาสิ่งที่ดีๆ ดังนั้น ชีวิตที่มีความสุขอย่าแท้จริงจึงประกอบด้วย การหลุดพ้นจากที่ต้องแสวงหาสิ่งที่ดี ภายนอกแต่จะต้องมีคุณภาพที่ดี และมีสิ่งที่ดีต่างๆ ที่ยึดหลักทางสายกลางนั่นเอง

สำหรับประเทศไทย คุณธรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542 หน้า 253 หมายถึง สภาพคุณงาม ความดี เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ถือครองอยู่เมื่อนำ คำว่า “คุณธรรม” ไปประกอบกับลักษณะนามที่ เป็นบุคคล เช่น ครู นักเรียน ข้าราชการ นักธุรกิจ คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่บุคคลนั้นๆ มีอยู่ เป็นความ ดีที่ทำให้ผู้ที่ถือครองอยู่ มีความสงบ มีความสุข และมากด้วยกัลยาณมิตร เนื่องจากคุณงามความดีที่บุคคลนั้นมี อยู่เป็นสิ่งที่ไม่เกิดโทษ ไม่เป็นผลเสียแก่ผู้ที่ถือครอง ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นสภาวะที่ทำให้บุคคลไม่เบียดเบียน ตนเอง เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความหมาย มีประโยชน์ยิ่งสำหรับผู้ถือครอง คำว่า “คุณธรรม” โดย ความหมายแล้วจะมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “จริยธรรม” ซึ่งหมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม ที่เป็นความดีความงาม เป็นสิ่งที่ควรกระทำ โดยปกติเรามักจะคิดอย่างคนทั่ว ๆ ไป ว่า “จริยธรรม” และ “คุณธรรม” เป็นสิ่งเดียวกัน คือ เป็นความดีความงาม เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ คำสองคำนี้จึงใช้ ทดแทนกันในบางครั้ง อย่างไรก็ตามเมื่อนำคำ คำนี้ ไปเทียบเคียง กับภาษาอังกฤษ จะพบว่า คำว่า คุณธรรม จะ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Merit” ส่วนคำว่า จริยธรรม จะตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Ethics” เมื่อพิจารณา จากความหมายตามคำ “Merit” เป็นคุณสมบัติภายในของบุคคลแต่ละคน ในทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา “คุณธรรม” เป็นสภาวะที่บุคคลมีอยู่ในตนโดยกำเนิด และโดยการ ชัดเกล้าทางสังคม ที่เป็นสภาวะโดยกำเนิด หมายถึง คุณสมบัติทางจิต ที่บุคคลมีอยู่ตามพื้นฐานของจิต ในทางพุทธศาสนา พื้นฐานของจิตมนุษย์ 2 ลักษณะ มักจะถูกกล่าวอ้างบ่อยครั้ง คือ จิตที่ ใฝ่ดี กับจิตที่ใฝ่ต่ำ “คุณธรรม” เป็นสภาวะใฝ่ดีของจิต

(ทินพันธุ์ นาคะตะ 2542 : 64-69)

สำหรับจริยธรรมนักสังคมวิทยาจะมองเป็นบรรทัดฐานประเภทหนึ่ง ที่ถูกสร้างขึ้นแล้วนำไปใช้กับ บุคคลเป็นแนวทางที่คนในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นความดี ความงามเป็นสิ่งที่กระทำแล้วคนอื่นเกิดประโยชน์ มีความสุขสงบเกิดขึ้นแก่คนที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยนัยนี้ จริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกเป็นเครื่องมือที่ใช้ เป็นแนวทางในการสร้างความดีคุณธรรมให้กับบุคคล กล่าวคือ เป็นแนวทางที่ผู้ปฏิบัติแล้วก่อให้เกิดสภาวะที่เป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่น “จริยธรรม” และ “คุณธรรม” จึงเป็นสิ่งที่คล้ายคลึงกันในหน้าที่ แต่มีความต่างกันที่มา

ตามที่ได้กล่าวความหมายของคุณธรรม จริยธรรม ข้างต้นนั้น ผู้เขียนจึงสรุปว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การใช้หลักธรรมปฏิบัติในการบริหารองค์การทุกระดับ ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูง คุณธรรมจริยธรรม เป็นคุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมนุษย์ หรือภายในจิตใต้สำนึก โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัสซึ่งจะ แสดงออกมาโดยการกระทำ ทางกาย วาจา และจิตใจของแต่ละบุคคล โดยการใช้ปัญญาในการพิจารณาเหตุผล ว่ากระทำดี หรือเลว ถูกหรือ ผิด ซึ่งการกระทำนั้นต้องเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมส่วนรวม ประเทศชาติ

นักบริหาร คือ ใคร

นักบริหาร คือ ผู้นำองค์การที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ นักบริหารจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะแห่งการบริหารที่จะสามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานร่วมดำเนินการอย่างมุ่งมั่นจนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ดังนั้น การสร้างหรือพัฒนานักบริหารให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำหรือผู้บริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาองค์การและประเทศให้รุดหน้าไปได้โดยรวดเร็วและประหยัด ในยุคแรก ๆ ที่มีการพัฒนาศาสตร์เกี่ยวกับ “การจัดการ” นักบริหารในทัศนะของนักสังคมศาสตร์สาขาการจัดการ หมายถึงผู้ที่วางแผนเกี่ยวกับงาน เงิน เทคโนโลยี และคน เป็นผู้ที่กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในองค์การ เป็นผู้ที่ประสานงานให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิกในองค์การนักบริหารในยุคแรกไม่จำเป็นต้องปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะการแข่งขันมีน้อย เนื่องจากมีผู้ผลิตไม่มาก ทรัพยากรธรรมชาติมีอย่างเหลือเฟือ มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมขององค์การค่อนข้างช้า

“นักบริหาร” หมายถึง นักจัดการ (Manager) ซึ่งมีหน้าที่จัดการทรัพยากรที่มี (คน เงิน วัสดุ ดิน และ ฯลฯ) ให้สามารถผลิตสินค้าและบริการด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด เป็นบุคคลที่ พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง (Managers do thing right) เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปมาก อันเนื่องมาจากการเทคโนโลยีการสื่อสารและการจัดระเบียบของประชาคมโลก ส่งผลให้มีการแข่งขันอย่างไร้พรมแดนสูงมาก องค์การ จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือการให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลง ภายในองค์การตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงบทบาทของ “นักบริหาร” ในฐานะผู้ควบคุมสั่งการ (Director) มาเป็นผู้ให้การสนับสนุน (Facilitator) เปลี่ยนจากการแข่งขันมาเป็นการร่วมมือ (Collaboration) ลดการให้ความสำคัญกับวัตถุมาให้ความสำคัญกับคน และท้ายที่สุดเปลี่ยนแปลงจากความเหมือนมาเป็นความหลากหลายในองค์การการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ทำให้องค์การต้องการนักบริหารที่เป็น “ผู้นำ” (Leader) มากกว่า “ผู้จัดการ” (Manager) นักบริหารที่เป็นผู้นำ หมายถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ทำสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง (Leaders do the right thing) ให้กับองค์การ การเป็นผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์จึงจำเป็นต้องมีคุณธรรม ทั้งนี้ เพราะองค์การในยุคสมัยใหม่ (New society) ซึ่งเป็นองค์การที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน (Knowledge based organization) มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา (Learning organization) มุ่งแสวงหาความเป็นเลิศ (In search for excellent) มีความโปร่งใส (Transparent) และมีความเป็นมาตรฐาน (Standardization)

คุณลักษณะของผู้บริหารที่นำพาองค์การประสบความสำเร็จ

ปัจจุบันการบริหารงานในองค์การ นั้น ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญ ในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ซึ่งการเป็นผู้บริหารที่ดีนั้น จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สมบูรณ์ พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ การมีทักษะ การบริหารองค์การโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะ ในการบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

คุณธรรมสำหรับนักบริหาร

นักบริหารควรมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(ทินพันธุ์ นาคะตะ 2542 : 64-69)

1. เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี (Good Personality) คือ เป็นผู้มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

1.1 สุขภาพที่ดี คือ เป็นผู้มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีท่วงท่ากิริยา รวมทั้งการแต่งกายที่สุภาพ เรียบร้อยดีงาม สะอาด และดูสง่างาม

1.2 มีสุขภาพจิตที่ดี คือ เป็นผู้มีอัธยาศัยดีงาม เป็นคนดี มีศีลธรรม ได้แก่

1.3 เป็นผู้มีศรัทธา หมายถึง เป็นผู้รู้จักศรัทธาบุคคล และข้อปฏิบัติที่ควรศรัทธาไม่ลุ่มหลงงมงาย ในที่ที่ตั้งแห่งความลุ่มหลง

1.4 เป็นผู้มีศีล คือ ผู้ที่รู้จักสำรวมระวัง ความประพฤติปฏิบัติ ทางกาย และวาจาให้เรียบร้อยดีงาม ไม่ประพฤติเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

1.5 เป็นผู้มีสุตะ คือ ผู้ได้เรียนรู้ทางวิชาการ และได้ศึกษาค้นคว้าในวิชาชีพดี

1.6 เป็นผู้มีจาคะ คือ เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง ไม่คับแคบ รู้จักเสียสละ

1.7 เป็นผู้มีวิริยะ คือ ผู้ขยันหมั่นเพียร ในการประกอบกิจการงานงานอาชีพ และ/หรือในหน้าที่รับผิดชอบ

1.8 เป็นผู้มีสติ คือ ผู้รู้จัก ยับยั้ง ชั่งใจ รู้จักคิดไตร่ตรองให้รอบคอบ ก่อนคิด พูด ทำ

1.9 เป็นผู้มีสมาธิ คือ ผู้มีจิตใจตั้งมั่น ช่มกิเลสนิรวณ

1.10 เป็นผู้มีปัญญา คือ ผู้ที่รอบรู้กองสังขาร ผู้รอบรู้สภาวะธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (สังขาร) และที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (วิสังขาร คือ พระนิพพาน) ผู้รู้แจ้งพระอริยสัจ 4 รวมเป็นผู้มีปัญญาอันเห็นชอบรอบรู้ทางเจริญ ทางเสื่อม แห่งชีวิต ตามที่เป็นจริง

2. เป็นผู้มีกัลยาณมิตรธรรม คือ ผู้มีคุณธรรมของมิตรที่ดี 7 ประการ คือ

(ทินพันธุ์ นาคะตะ 2542 : 64-69)

2.1 เป็นผู้นำรัก (ปิโย) คือ เป็นผู้มีจิตใจประกอบด้วยเมตากรุณาพรหมวิหาร

2.2 เป็นผู้นำเคารพบูชา (ครุ) คือ เป็นผู้ที่สามารถเอาเป็นที่พึ่งอาศัย เป็นที่พึ่งทางใจ

2.3 เป็นผู้นำนับถือ นำเจริญใจ (ภาวนีโย) ด้วยว่า เป็นผู้ได้ฝึกฝนอบรมตนมาดีแล้ว ควรแก่การยอมรับและยกย่องนับถือ นำเป็นตัวอย่างได้

2.4 เป็นผู้รู้จักพูดจาโดยมีเหตุผลและหลักการ (วัตตา) รู้จักชี้แจง แนะนำ ให้ผู้อื่นเข้าใจดี แจ่มแจ้งเป็นที่ปรึกษาที่ดี

2.5 เป็นผู้อุตุนต่อถ้อยคำที่ล่วงเกิน วิพากษ์วิจารณ์ ชักถาม หรือขอปรึกษาหารือ ขอให้คำแนะนำต่างๆ ได้ (วจนักขโม)

2.6 สามารถแถลงชี้แจงเรื่องที่ลึกลับ หรือเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจอย่างถูกต้อง และตรงประเด็นได้ (คัมภีร์ญ จะ กะถัง กัตตา)

2.7 ไม่ซังกนำในอฐานะ (โน จัฎฐาเน นโยชะเย) คือ ไม่ซังกงไปในทางเส้อม (อบายมุข) หรือไป
ในทางที่เหลวไหล ไร้สาระ หรือที่เป็นโทษ เป็นความทุกข์ เตือดร้อน

จริยธรรมสำหรับนักบริหาร

1. เป็นผู้มื้หลักธรรมในการครองงานที่ดื้ ด้วยคุณธรรม คือ อธิบาทธรรม ได้แก่

(ทินพันธุ์ นาคะตะ 2542 : 64-69)

1.1 ฉันทะ ความรักงาน คือ จะต้องเป็นผู้รักงานที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบ และจะต้องเอาใจใส่
กระตือรือร้นในการเรียนรู้งาน และเพิ่มพูนวิชาความรู้ความสามารถในการทำกิจการงาน และมุ่งมั่นที่จะทำงาน
ในหน้าที่รับผิดชอบหรือกิจการงานอาชีพของตนให้สำเร็จเรียบร้อยอยู่เสมอ

1.2 วิริยะ ความเพียร คือ จะต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ
ต่อความยากลำบากในการประกอบกิจการงานในหน้าที่หรือในอาชีพของตน จึงจะถึงความสำเร็จและความ
เจริญก้าวหน้าได้

1.3 จิตตะ ความเป็นผู้มื้ใจจดจ่ออยู่กับการงาน ผู้ที่ทำงานได้สำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพนั้น
จะต้องเป็นผู้เอาใจใส่ต่อกิจการงานที่ทา และมุ่งกระทำอย่างต่อเนืองจนกว่าจะสำเร็จ ไม่ทอดทิ้งหรือวางธุระ
เสียกลางคัน ไม่เป็นคนจับจด หรือทำงานแบบทำๆ หยุดๆ หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บริหารจะต้องคอยดูแลเอาใจ
ใส่ “ติดตามผลงาน และ /หรือ ตรวจงาน” หน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กรของตน เพื่อประกอบการพิจารณา
วินิจฉัย ตัดสินใจ และสั่งการให้กิจการงาน ทุกหน่วยดำเนินตามนโยบายและแผนงาน ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์
ที่กำหนดไว้

1.4 วิมังสา ความเป็นผู้รู้จักพิจารณาเหตุสังเกตผลในการปฏิบัติงานของตนเองและของผู้น้อยหรือ
ของผู้อยู่ได้บังคับบัญชา ว่า ดำเนินไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้หรือไม่ ได้ผลสำเร็จหรือมีความคืบหน้าไป
ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงไร มีอุปสรรคหรือปัญหาที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงาน
หรือวิธีการบริหารกิจการงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างไร ขั้นตอนนี้เป็นกรนำข้อมูลจากที่ได้ติดตาม
ประเมินผลงานหรือตรวจงานนั้นแหละมาวิเคราะห์ห้จ้ย ให้ทราบเหตุผลของปัญหาหรืออุปสรรคข้อขัดข้องในการ
ทำงาน แล้วพิจารณาแก้ไข้ปัญหาเหล่านั้น และปรับปรุงพัฒนาวิธีการทำงานให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ให้ถึงความ
เจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไปได้ (ทินพันธุ์ นาคะตะ 2542 : 64-69)

2. เป็นผู้มื้มนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) ที่ดี ด้วยคุณธรรม คือ พรหมวิหารธรรม และสังคหวัตถุ
เป็นต้น (ทินพันธุ์ นาคะตะ 2542 : 64-69)

3. เป็นผู้มื้ความคิดริเริ่ม (Initiatives) ด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creative) โครงการใหม่ๆ ที่เป็น
ประโยชน์สุขแก่หมู่คณะ สังคม และประเทศชาติ และวิธีการทำงานใหม่ๆ ให้การปกครองการบริหาร กิจการงาน
ได้บังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

4. มีความคิดพัฒนา (Development) คือ เป็นนักพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข้สิ่งที่ล้าหลังหรือข้อบกพร่อง
ในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

5. เป็นผู้มื้สำนึกในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ (Sense of Responsibilities) คือ มีสำนึกในความ
รับผิดชอบต่อตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้ เพิ่มพูนศักยภาพ และสำนึกในการสร้างฐานะของตน และมีสำนึก

ในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม คือต่อครอบครัว ต่อองค์กรและหมู่คณะที่ตนรับผิดชอบอยู่ และต่อสังคม ประเทศชาติ ให้เจริญสันติสุขและมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อสถาบันหลักทั้ง 3 ของประเทศไทยเรา คือ สถาบันชาติ 1 สถาบันพระพุทธศาสนา 1 และสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น **ผู้นำที่ดี** จึงต้องมีความสำนึก ในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสถาบันหลักทั้ง 3 นี้ อย่างจริงจัง และจะต้องช่วยกัน ดำเนินการ ให้ความคุ้มครอง ป้องกันแก้ไข บำรุงรักษา อย่างเข้มแข็งจริงจัง และต่อเนื่อง ให้เกิดความเจริญ และความสันติสุขอย่างมั่นคงให้ได้

6. มีความมั่นใจตนเอง (Self Confidence) สูง นี้หมายถึง มีความมั่นใจโดยธรรมชาติคือมีความมั่นใจใน ความรู้ ความสามารถ สติปัญญาและวิสัยทัศน์ และทั้งคุณธรรม คือความเป็นผู้มีศีลมีธรรม อันตนได้ศึกษาอบรม มาดีแล้ว มิใช่มีความมั่นใจอย่างผิดๆ ลอยๆ อย่างหลงตัวหลงตน ทั้งๆที่แท้จริง ตนเองหาได้มีคุณสมบัติและ คุณธรรมดีสมจริงไม่ และจักต้องรู้จักแสดงความมั่นใจ ในเวลา คิด พูด ทำ ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล สถานที่ และชุมชนด้วย

7. เป็นผู้ประกอบด้วย “หลักธรรมาภิบาล” คือ คุณธรรมของนักปกครอง นักบริหาร ที่ดี (Good Governance) คือ ความรับผิดชอบรับการตรวจสอบต่อสาธารณะ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความเป็นธรรม ในสังคม และการคำนึงถึงส่วนรวม การยึดมั่นฉันทามติ การมีส่วนร่วม การสนองตอบความต้องการ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส

8. การปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนา อันประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา

Draft (2004) ได้ให้ทัศนะว่า การบริหารองค์การสมัยใหม่ ผู้บริหารที่ดีควรจะใช้การบริหารจัดการที่ เน้นการให้บริการแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามากกว่าการให้อำนาจ ผู้บริหารที่ดีควรส่งเสริมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้มี ส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การร่วมกัน พยายามพัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มี ภาวะผู้นำ จนสามารถทำงานแทนได้ โดย Draft (2004) เสนอคุณธรรมของผู้บริหาร 8 ประการ อันประกอบไปด้วย (Draft, R.L. 2001)

1. การเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการองค์การ

2. การยอมรับและเห็นคุณค่าของลูกน้อง

3. กระจายอำนาจให้กับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

4. สร้างความแข็งแกร่งให้องค์การด้วยการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

5. แยกเรื่องงานออกจากเรื่องส่วนตัว

6. รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นก่อนการตัดสินใจ

7. สร้างความศรัทธาเชื่อมั่นโดยทำตัวให้น่าศรัทธาน่าเชื่อถือ

8. ส่งเสริมและช่วยเหลือให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้พัฒนาตนเอง

9. พระเมธีธรรมาภรณ์ (1998) ได้นำเสนอคุณธรรมของผู้บริหารไว้ 4 ประการ เรียกว่า พละ 4 ประการของผู้บริหาร พละหรือพลังทั้ง 4 ประการประกอบด้วย

1. ปัญญาพละ คือกำลังความรู้ความฉลาด นักบริหารที่ดีต้องมีความรู้ อย่างน้อย 3 เรื่อง คือ รู้ตน รู้คน และรู้งาน

2. วิริพละ คือ กำลังความขยัน ผู้บริหารที่มีคุณธรรมต้องมีกำลังใจที่เข้มแข็ง สามารถเผชิญสถานการณ์ยากลำบากด้วยความไม่ย่อท้อ มีความกล้าหาญ นักบริหารที่ดีต้องมีความกล้าได้กล้าเสียผู้บริหารที่ดีต้องกล้ารับผิดชอบ กล้าที่เผชิญหน้าปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ มีคติประจำใจ ว่า“อุปสรรคไม่มี บารมีไม่เกิด”

3. อนวัชพละ คือ กำลังการทำงานที่มีแต่ความสุจริต ผู้บริหารที่ดีต้องปลอดจากอบายมุขทั้ง 6 คือ ปลอดจากการดื่มสุราเป็นอาจิน ปลอดจากการเที่ยวยามวิกาล ปลอดจากการชอบเที่ยวดูการละเล่นปลอดจากการคบคนชั่ว ปลอดจากการเล่นไพ่เล่นม้ากีฬาบัตร ปลอดจากความเกียจคร้าน ผู้บริหารที่ดีควรใช้มรรค 8 เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาอาชีโว สัมมาวาจาโม สัมมาสติสัมมาสมาธิ เป็นต้น

4. สังคหพละ คือ กำลังการสงเคราะห์ หรือ มนุษยสัมพันธ์ เป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร ถ้านักบริหารบกพร่องเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ก็จะไม่มีความหมายให้ นักบริหารจะสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงานได้ต้องอาศัย การให้ การพูดถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน การทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และการวางตัวสม่ำเสมอ พอดี ไม่ทอดทิ้งเพื่อนร่วมงาน การที่นักบริหารจะสามารถแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ได้ นักบริหารจะต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา เป็นที่ตั้ง การสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์กับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจึงจะยั่งยืนและนำมาซึ่งศรัทธาและความเคารพเชื่อถือ (พระเมธีธรรมาภรณ์ 1998)

Reference

- Draft, R.L. (2001) The Leadership Experience. (2nd Edition). New York : Harcourt College Publishers.
- Nakata, T.(2015). “khunnatham c̣ḥariyatham kap s̄inlatham” [Morality and Ethics].From The Point Of View. Bangkok
- Thammamaporn, M.(1999). “khunnatham samrap nakb̄ōrihān” [Morality for Executive]. Phuttatham Foundation Printing Factory, Bangkok
- Trisap, S.(2005). “khunnatham læ c̣ḥariyatham khō̄ng nakb̄ōrihān 3” [Moral and Ethics of executive 3]. Rom Sai Thong Journal , Bangkok
- .